

HINDAMISTULEMUSED: SOTSIAALTÖÖ JA NÕUSTAMINE

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

EESTI KÕRG- JA KUTSEHARIDUSE
KVALITEEDIAGENTUUR

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti
tuleviku heaks

Projekti tegevusi rahastatakse ESF-i programmi „Täiskasvanuhariduse edendamine ja õppimisvõimaluste avardamine“ tegevuse 6.5. „Täiskasvanute täienduskoolituse kvaliteedi arendamine“ raames.

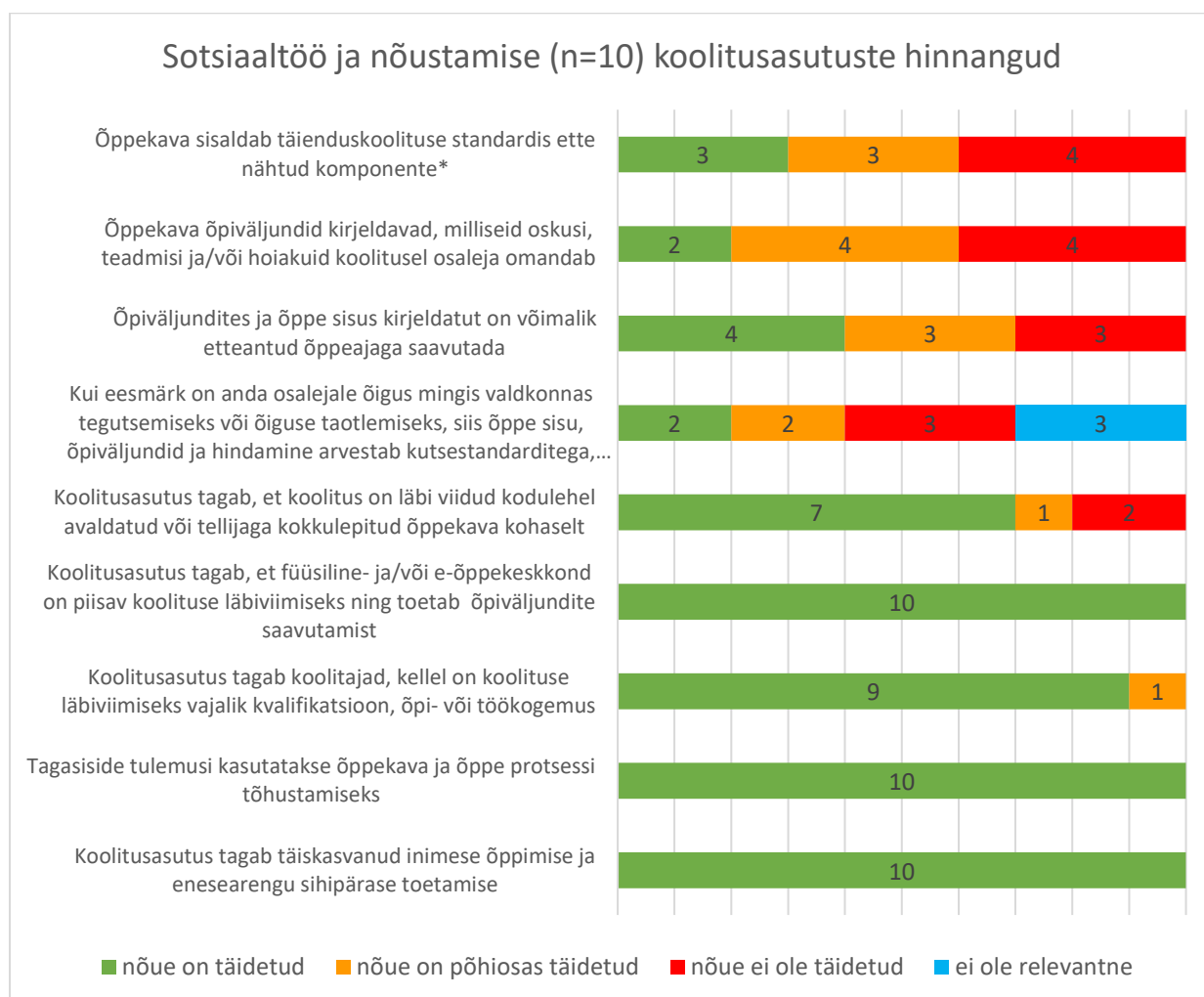
Kokkuvõtte koostas: Marit Sukk

2020. aastal hinnati sotsiaaltöö ja nõustamise valdkonnas kokku **10 koolitusasutust**. Neist seitse hinnati I poolaastal (jaanuar–juuni) ja kolm II poolaastal (september–detsember). Kokku on sotsiaaltöö ja nõustamise valdkonnas hinnatud 16 õppekava, nendest 10 kevadel ja 6 sügisel. Sotsiaaltöö ja nõustamise valdkonna koolitusasutusi on hinnanud 7 erinevat eksperti.

Hinnatud 10 asutusest on positiivse tulemuse saanud 4 asutust ja negatiivse hinnangu 6 asutust. Kõik positiivse hinnangu saanud asutused jäävad esimesse poolaastasse. Kordushindamise on selle aruande koostamise ajaks läbinud kolm asutust. Kaks kordushindamise tulemust on olnud positiivsed ja üks negatiivne.

Hindamise tulemused

Sotsiaaltöö ja nõustamise valdkonna koolitusasutuste hindamise tulemused on välja toodud joonisel 1, kus on iga hinnatud kriteeriumi taha märgitud vastava hinnangu saanud asutuste arv.

Joonis 1. Sotsiaaltöö ja nõustamise valdkonna koolitusasutuste (n=10) hinnangud arvudes.

* Kriteerium, mille sisu erines I ja II poolaastal. I poolaastal hinnati, kas õppekava sisaldas täienduskoolituse standardis märgitud õppekava komponente. II poolaastal vaadeldi osasid komponente detailsemalt. Näiteks hinnati I poolaastal, kas õppekava pealkiri on olemas, II poolaastal aga seda, kas õppekava pealkiri väljendab võimalikult täpselt koolituse sisu.

Sotsiaaltöö ja nõustamise valdkonna õppe kvaliteedi hindamistest selgus, et suurimaks murekohaks olid õppekavad. Ekspertide hinnangul valmistasid enim probleeme **õpiväljundite sõnastus, õpiväljundite saavutamine etteantud ajaga ning kutsel või õigusakti põhinevate õppekavade koostamine**. Paljudes õppekavades olid ka **puudu täienduskoolituse standardis ette nähtud komponendid** (vt joonis 1).

Järgnevalt on kirjeldatud peamised tulemused kriteeriumite järgi. Kriteeriumid on markeeritud kastis.

Õppekava sisaldab täienduskoolituse standardis ette nähtud komponente.

Tegemist on I poolaastal õppekavade hindamise koondkriteeriumiga, mille hinnang kujunes 9 alamkriteeriumi põhjal. II poolaastal hinnati süvitsi õppe lõpetamise tingimusi ja õppekava pealkirja vastavust sisule.

Õppekava nimetus

Õppekava nimetuse tehnilise olemasoluga üldjuhul probleeme ei esinenud. Kui aga hakati hindama, kas õppekava nimi vastab koolituse sisule, siis selgus, et kolmes õppekavas ei olnud see nõue täidetud. Kõik negatiivse hinnangu saanud õppekavad olid tugiisiku täienduskoolitused. Kõigil kolmel juhul oli põhjuseks, et koolituse pealkiri andis lubadusi, mida koolituse teemade raames ei õpetatud. Näiteks ühes asutuses leidis hindamiskomisjon, et õppekava „Tugiisik lastega perele“ nimetus ei olnud kooskõlas õppe sisuga, sest teemadest puudusid õppekava nimetuses mainitud lastega seonduvad teemad. Koolitusasutus oli õppekava koostamisel lähtunud sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 23-st tervikuna, aga lastesse puutuvad asjakohased teemavaldkonnad (SHS § 23 lg 3) olid õppekavast puudu.

Teises asutuses leidis komisjon, et õppekava nimetus „Lapse tugiisiku koolitus“ ei väljendanud täpselt õppekava sisu. Õppekavas oli kirjas, et koolituse eesmärk on anda õppijale teadmised ja oskused erivajadusega lapse toetamiseks, ja sihtgrupiks on täiskasvanud, kes soovivad töötada erivajadustega lastega. Teemad käsitlesid samuti erivajadustega lapsi. Komisjon leidis, et õppekava nimetusest ei selgunud, et koolitus keskendub erivajadustega lastele, millele viitas ülejäänud sisu. Muuhulgas oli õppekavast puudu puudega lapse hooldustoimingute teema, mille nõue tuleneb sotsiaalhoolekande seaduse § 23 lg 3.

Kolmandas asutuses leidis komisjon samuti, et koolituse nimetus „Kombineeritud osalemisvõimalustega tugiisiku täienduskoolitus“ ei väljenda täpselt koolituse sisu. Õppekavas oli välja toodud spetsialiseerumine, mida lubas ka koolituse pealkiri, aga eraldi selleks läbitavaid mooduleid välja ei toodud. Suurem osa tugiisiku spetsialiseerumisega seotud teemadest, mida kutsestandard ette näeb, ja mida koolitusasutus lubas, olid puudu (nt abivajadusega lapse toetamise ja peresuhtluse ja laste kasvatamise toetamise teemad).

Õpingute alustamise tingimused

Alustamise tingimustega esines probleeme mitme koolitusasutuse lapsehoidja õppekavades. Ühel juhul kirjutas asutus, et õppima võib asuda isik, kel on omandatud vähemalt põhiharidus. See tingimus on aga vastuolus sotsiaalhoolekandeseaduse § 45⁴ lõikega 2, mis sätestab haridusliku miinimumina vähemalt kesk- või kutsehariduse olemasolu. Komisjon leidis, et selline info on õppijat eksitav, sest põhiharidusega isik ei saa lapsehoidjana tööd teha, isegi kui ta on koolituse läbinud. Ka ei ole tal võimalik taotleda lapsehoidja kutset.

Õppijat eksitavat infot leidis koolitusasutuste õppekavades ja veebilehtedel veelgi: näiteks oli õppe alustamise tingimuste osas erinev info koolituse reklaamtekstis ja õppekavas. Komisjon tegi sellisel juhul soovitusel ühtlustada info.

Õppe sisu ja teemad

Õppe sisu ja teemade osas esines probleeme näiteks tegevusjuhendaja õppekavades. Tegevusjuhendaja õppekava on reguleeritud õppekava, mis on kinnitatud sotsiaalkaitseministri 21.12.2015 määrusega nr 71. Määrus annab ette koolituse täpse sisu ja mahu. Mõnedes koolitusasutustes olid õppekava moodulid pealkirjadena küll välja toodud, aga puudus sisu kirjeldus. Sellistel juhtudel hindas komisjon nõude põhiosas täidetuks ja soovitas õppekava sisu lahti kirjutada. Kui sisu oli puudulik või määrusele mittevastav, hindas komisjon kriteeriumi mittetäidetuks.

Õppe kogumaht, praktilise ja iseseisva töö osakaalud

Ühes koolitusasutuses oli probleemiks õppe kogumahu esitamine. Koolitusasutus oli välja toonud, et õppe kogumaht on 160 auditoorset tundi. Lisaks oli öeldud, et soovitavalt tuleks juurde lisada 80 tundi juhendatud praktikat. Komisjonile jäi arusaamatuks, milline on õppe tegelik maht (kas 160 või 240 tundi). Õppemahus peab olema kirjas ka praktika, termini „soovitavalt“ kasutamine on õppijat eksitav.

Õpingute lõpetamise tingimused

Koolituse lõpetamise tingimuste kriteeriumiga leidis komisjon probleeme kolmes asutuses. Ühes asutuses ei olnud kirjeldatud, mida peab õppija tegema tõendi ja mida tunnistuse saamiseks. Mõnel juhul ei olnud ka lõpetamise tingimused arusaadavalt kirjeldatud: näiteks ühes asutuses oli õpingute lõpetamise eelduseks osalemine auditoorses õppes vähemalt 80% ulatuses. Samas ei selgunud õppekavast, kas selle 80% hulka kuulub ka praktika (st kas 80% ulatuses osalemise kohustus hõlmab endas nii auditoorse õppe kui ka praktika läbimist, või ainult ühte neist). Ühes asutuses väljastati õppijatele tunnistusi ka siis, kui ta läbis õppekavast ainult mõned teemad ja omandas neile teemadele vastavad õpiväljundid. Tõendeid väljastati siis, kui õppija ei saavutanud kõiki õpitulemusi (nt lõpupraktikumist puudumine).

Õppekava õpiväljundid kirjeldavad, milliseid oskusi, teadmisi ja/või hoiakuid koolitusel osaleja omandab.

Kõigist 10-st hinnatud koolitusasutusest said neli selle kriteeriumi hinnanguks „0 – nõue ei ole täidetud“ ja neli hinnanguks „1 – nõue on põhiosas täidetud“.

Üks asutus sai negatiivse hinnangu, sest tegevusjuhendaja õppekava õpiväljundid ei vastanud sotsiaalkaitseministri 21.12.2015 määruse nr 71 lisas 1 välja toodud õppekava õpiväljunditele (tegevusjuhendaja õppekava on reguleeritud).

Mõnel juhul esines õppekava õpiväljunditega mitmeid probleeme, mis andsid kokku negatiivse hinnangu. Näiteks leidis komisjon ühe asutuse hooldaja õppekava hinnates, et õpiväljundid ei ole koolituse jooksul hinnatavad („Teeb koostööd meeskonna ja abivajaja ning tema lähedastega“ – kirjeldatud tegevus toimub alles reaalses töösituatsioonis). Lisaks ei vastanud õpiväljundid hooldaja kutsestandardile – sotsiaalhoolekande seadus § 22 lg 4 p 2 näeb ette, et hooldaja täienduskoolituse sisu peab hooldaja kutsestandardiga kooskõlas olema.

Tüüpiline probleemkoht õppekavades oli, et õpiväljundeid oli kas liiga vähe – mõned õppe sisus kajastatud mahukad teemad ei kajastunud õpiväljundites – või liiga palju, ehk mõnda õpiväljundit ei toetanud ükski õppekava sisus mainitud teema.

Lisaks leidis komisjon mitmes õppekavas, et praktilise iseloomuga koolituse õpiväljundid kirjeldasid valdavalt teoreetilisi teadmisi ja hoiakuid, mitte niivõrd praktilisi oskusi. Näiteks ühte tugiisiku õppekava hinnates jõudis komisjon järeldusele, et õppekavas on pandud väga suurt rõhku tugiisiku isiksuse arengule, ent oskused, mida on tarvis erivajadusega lapsega tegelemisel, on suuresti puudu.

Õpiväljundites ja õppe sisus kirjeldatud on võimalik etteantud õppeajaga saavutada.

Kõigist 10-st hinnatud koolitusasutusest said kolm selle kriteeriumi hinnanguks „0 – nõue ei ole täidetud“ ja kolm hinnanguks „1 – nõue on põhiosas täidetud“.

Ühes lapsehoidja õppekavas pakuti õppijatele võimalust valida õppekavast ainult talle vajalikke teemasid soovitud mahus. Komisjon leidis, et kuna teemade / moodulite mahud olid märgitud ainult tunniplaanis ja see teave ei olnud avalik, siis ei olnud õppijal võimalik enne õppima asumist teada, mis mahus ta tegelikult õpet saab. Lisaks ei omanda osade kaupa õpet läbivad õppijad koolituse lõppedes kõiki õppekava õpiväljundeid. Seega leidis komisjon, et etteantud õppeaeg ei ole piisav kõikide õpiväljundite omandamiseks, ja luges nõude mittetäidetuks.

Probleeme esines ka praktikat sisaldavates õppekavades – näiteks ühel juhul oli tugiisiku õppekavas praktika märgitud soovituslikuna. Komisjon leidis, et kõiki koolituse õpiväljundeid pole ilma praktikat läbimata võimalik omandada, mistõttu hinnati kriteerium mittetäidetuks.

Mõnes õppekavas ei olnud välja toodud auditoorse, praktilise ja/või iseseisva töö osakaale – sellistel juhtudel soovitas komisjon puuduva(d) osakaalu(d) välja tuua ja hindas nõude põhiosas täidetuks. Kui puudu oli ka teemasid, mida mõni valdkonda reguleeriv dokument (nt määrus) ette nägi, leidis komisjon, et sihtrühm ei ole võimeline õppekavas märgitud õpiväljundeid saavutama ja teemasid etteantud aja raames omandama. Kriteerium loeti siis mittetäidetuks, ja soovitati õpiväljundeid lisada ning hoolikalt läbi mõelda, kas kõik õpiväljundid on etteantud mahuga saavutatavad.

Kui koolituse eesmärk on anda osalejale õigus mingis valdkonnas tegutsemiseks või vastava õiguse taotlemiseks (nt kutse), siis õppe sisu, õpiväljundid ja hindamine arvestab kutsestandardites, õigusaktides sätestatud nõuetega.

Tegemist on kriteeriumiga, mida hinnati ainult nende õppekavade puhul, kus see oli asjakohane. Seitsmes hinnatud koolitusasutuses oli õppekavasid, mille puhul tuli antud kriteeriumi hinnata. Kolm asutust said kriteeriumi hinnanguks „0 – nõue ei ole täidetud“ ja kaks hinnanguks „1 – nõue on põhiosas täidetud“.

Üks levinumaid probleeme oli kehtivuse kaotanud kutsestandardile üles ehitatud õppekavad – näiteks lubati ühel lapsehoidja täienduskoolitusel, et koolituse läbinu on ette valmistatud lapsehoidja, tase 3 kutseeksami sooritamiseks. Ka õppekava põhines 3. taseme standardil. Paraku oli tegemist vana kvalifikatsiooniraamistikuga (kaotas kehtivuse juba 2013. aasta lõpus), ja uues raamistikus on esimeseks kutsetasemeks hoopis tase 4. Mõnel juhul ei lubanud koolitusasutus küll kutseeksamiks ette valmistamist, ent oli koolituse koostamise aluseks võtnud sellegipoolest kehtivuse kaotanud standardi (näiteks viidati mitmel juhul tegevusjuhendaja, tase 4 kutsestandardile, mille asemel kehtib alates 2020. aasta algusest sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna spetsialist, tase 4 standard).

Tegevusjuhendaja õppekavade põhiprobleem oli sotsiaalkaitseministri 2015. aasta määruse ja selle lisade mitte arvestamine. Määrus paneb paika tegevusjuhendaja täienduskoolituse õppekava täpse sisu (sh maht, teemad, õpiväljundid), millele vastava koolituse tegevusjuhendajana töötada sooviv inimene läbinud peab olema (vastavalt sotsiaalhoolekande seaduse § 86). Hinnatud õppekavad vastasid sageli määruuses sätestatud nõuetele ainult osaliselt. Sellistel juhtudel hindas komisjon nõude mittetäidetuks.

Mõned hooldustöötaja õppekavad ei vastanud hooldustöötaja kutsestandardis (kas tase 3 või 4) kirjeldatud kohustuslike kompetentside tegevusnäitajatele – näiteks oli puudu palju teemasid või õpiväljundeid. Vastavalt sotsiaalhoolekande seaduse § 22 lg 4 p 2 peavad hooldustöötaja täienduskoolituse õppekavad kutsestandardile vastama, mistõttu andis komisjon sellisel juhul hinnanguks „nõue ei ole täidetud“.

Sageli seoti kutseeksamiks ettevalmistav koolitus mitme kutsetasemega korraga (näiteks lapsehoidja, tase 4 ja tase 5). See ei ole siiski korrektne, sest vastavalt täienduskoolituse

standardile (§ 2 lg 4 ja 5) saab üks koolitus olla seotud üksnes ühe kutsestandardi/ühe eksamiga. Sellisel juhul soovitas komisjon õppekava siduda üksnes ühe kutsestandardiga.

Koolitusasutus tagab, et koolitus on läbi viidud kodulehel avaldatud või tellijaga kokkulepitud õppekava kohaselt.

See kriteerium sai negatiivse hinnangu kahes asutuses, ühes asutuses hinnati kriteerium põhiosas täidetuks. Tegemist on kriteeriumiga, mille hindamisel võttis komisjon arvesse asutuse tervikpilti, pöörates tähelepanu holistilisele vaatele.

Ühe asutuse negatiivse hinnangu puhul sai otsustavaks tõsiasi, et asutus võimaldas õppijatel võtta õppekavadest ainult endale sobivas mahus ja sobivatel teemadel loenguid. Osalise õppe vajadust selgitas koolitusasutus asjaoluga, et õppijad, kes soovivad enne kutsetunnistuse taastõendamist täita kutse andja poolt nõutud täienduskoolituse mahtu, saavad niiviisi oma puuduolevad täienduskoolituse tunnid täis. Komisjon leidis, et paindlikkus õppekava rakendamise osas on küll tervitatav, kuid antud juhul ei olnud see rakendatud viisil, mis vastanuks TäKS-is nõutule – õppekava õpiväljundeid ei ole võimalik saavutada, kui sealt võetakse vaid üksikuid teemasid. Lisaks selgus, et õppekavas märgitud juhendatud praktika läbimine oli kohustuslik ainult nendele, kes valisid nn tervikkursuse. Osalise koormusega õppijatele juhendatud praktika läbimise nõue ei laienenud. Selle juhtumiga oli selge, et kodulehel avaldatud õppekava läbivad ainult osad õppijad, ehk koolitusasutus ei taga, et koolitus on läbi viidud kodulehel avaldatud õppekava kohaselt.

Teise asutuse negatiivne hinnang tulenes mitmest asjaolust. Komisjon leidis, et vaatamata koolitusasutuse lubadusele, et õppekavasid koostatakse kutsestandardist ja riiklikult kinnitatud õppekavadest tulenevatest nõuetest lähtuvalt, ei suutnud asutus seda läbivalt tagada. Komisjon heitis pilgu lisaks valimi õppekavadele ka koolitusasutuse teistele õppekavadele ja leidis, et enamik neist ei järginud näiteks kutsestandardi kohustuslike kompetentsidega seotud teemasid või valdkonnas kehtestatud määrusi. Veelgi suuremaks eksimuseks pidas komisjon seda, et kõikides asutuse õppekavades oli väga palju kattuvusi. Komisjon leidis, et sedavõrd suur sarnasus õppekavades viitab sellele, et kas a) õppekavade koostamisel kasutatakse nn *copy-paste* meetodit, ehk õppekavad kujutavad endast pigem formaalseid dokumente, mida tegelikkuses ei järgita; või b) koolitusasutus ei suuda täita õppijatele antud lubadusi, st pakkuda õppekavapõhist spetsiifilist õpet – kõiki õppijad, olenemata sellest, millisele õppekavale nad on asunud, koolitatakse pea samadel alustel ja arendatakse sarnaseid oskusi sõltumata koolituse teemast. Asutus eksis ka selle vastu, et õpet viidi läbi õppekavadel, mille asutus komisjonile saatis, mitte õppekavadel, mis olid kodulehel üleval. Eelnevaid puudusi arvesse võttes hindas komisjon nõude mittetäidetuks.

Üks asutus, mille puhul hindas komisjon nõude põhiosas täidetuks, paistis silma sellega, et õppekavade rakendamine kokkulepitu kohaselt ei olnud kõikide õppekavade osas järjepidev. Hindamisintervjuul selgus, et mõne õppekava koolitajad puutuvad omavahel kokku vähe või

üldse mitte, mistõttu kattus eri koolitajate poolt õpetatav omavahel. Hindamiskomisjon soovitas kaasata koolitajad õppekavade koostamise ja täiendamise protsessi asutuses läbivalt. See aitaks tagada, et koolitusi tehakse kokkulepitud õppekavade kohaselt. Ühtlasi soovitas komisjon planeerida koolitajate omavahelist koostööd ka jooksvalt koolituse käigus, välistamaks teemade kattuvusi erinevates ainevaldkondades.

Koolitusasutus tagab, et füüsiline õppekeskkond (õppevahendid, seadmed, ruumid, ligipääs jms) ja/või e-keskkond on piisav täienduskoolituse läbiviimiseks ning toetab õppekava eesmärkide ja õpiväljundite saavutamist.

Kõik hinnatud koolitusasutused said selle kriteeriumi hinnanguks „2 – nõue on täidetud“. Enamikul koolitusasutustest olid oma koolitusruumid, teised rentisid neid. Hindamiskomisjon veendus, et kõik asutused pööravad suurt tähelepanu ruumide ligipääsetavusele, ruumikusele, õhutusvõimalustele ja tehnikaga varustatusele. 2020. aasta eriolukorra ajal kasutasid koolitusasutused palju ka virtuaalseid keskkondi (nt Skype ja Zoom), mis annab märku asutuste paindlikkusest ja kiirest kohanemisvõimest.

Koolitusasutus tagab koolitajate olemasolu, kellel on koolituse läbiviimiseks vajalik kvalifikatsioon, õpi- või töökogemus.

Üks koolitusasutus sai selle kriteeriumi hinnanguks „1 – põhiosas täidetud“. Selles asutuses valmistas mõningaid probleeme koolitajate värbamispoliitika, mis läks lahku asutuse enda poolt sätestatud ja oma dokumentidesse sisse kirjutatud kvalifikatsiooninõuetest. Näiteks oli asutus seadnud enda koolitajatele kõrghariduse nõude, ent tegelikkuses kasutati ka koolitajaid, kel kõrgharidus puudus. Lisaks leidis komisjon, et osade koolitajate kohta puudus kodulehel igasugune info, või siis oli info vananenud (nt koolitajal puudus kutseregistrist kontrollides kutsetunnistus, mis kodulehe tutvustuses lubatud).

Tagasiside tulemusi kasutatakse õppekava ja õppe protsessi tõhustamiseks.

Kõik hinnatud koolitusasutused said selle kriteeriumi hinnanguks „2 – nõue on täidetud“. Kõikidele hinnatud koolitusasutustele oli tagasiside oluliseks aluseks töö korraldamisel. Tavapärane praktika oli, et iga koolituse lõpus täidavad osalejad paberkandjal anonüümse tagasisidelehe, kus annavad hinnangu koolituse õpikeskkonnale, tehnilisele korraldusele, koolituse sisule ja koolitajale, teevad ettepanekuid koolituse parendamiseks jpm. Asutused analüüsivad saadud tagasisidet ja teevad selle põhjal ka muudatusi näiteks koolituse sisus,

korralduses või koolitajate valikul. Mitmed koolitusasutused tõid näiteks, et õppijatelt saadud tagasiside põhjal on lisatud õppekavasse teemasid või lõpetatud koostöö mõne koolitajaga.

Koolitusasutus tagab täiskasvanud inimese õppimise ja enesearengu sihipärase toetamise.

Ka selle kriteeriumi täitmisega asutustes probleeme ei olnud – kõik said maksimaalse hinnangu („2 – nõue on täidetud“). Hindamiskomisjon leidis asutusi hinnates, et koolitusasutused püüavad lähtuda paindlikult õppijate vajadustest (arvestades sh õppijate õpi- ja töökogemustega) ja soodustavad sotsiaalsete võrgustike teket. Kuna tegemist on valdkonnaga, mille koolituste lõpetajad on tööturul väga oodatud, panustavad ka asutused sellesse, et oma õppijaid pärast koolituse lõppemist toetada ja nõustada.

Täienduskoolitusasutuste tugevused ja hea praktika sotsiaaltöö ja nõustamise valdkonnas

Koolitusasutused toetavad täiskasvanud inimese õppimist

Hindamiskomisjon nägi palju häid näiteid, kuidas koolitusasutused tagasid täiskasvanud inimese õppimist. Õppija sihipärane toetamine toimus näiteks läbi individuaalse tagasisidestamise, grupidööde ning arutelude. Iga koolitatavani jõudmiseks hoiti grupid väikesed (5–8 osalejat). Mõnes asutuses kaardistati ka koolitatavate edasisi koolitusvajadusi ning töötati saadud info põhjal välja järgmisi koolitusi.

Õppekavade paindlik rakendamine ja täiendamine

Koolitusasutused näitasid õppekavades märkimisväärset paindlikkust. Näiteks tegeleti aktiivselt olemasolevate õppekavade täiendamisega, et need vastaksid sihtgrupi ajas muutuvatele vajadustele, ja õppijatel, st tulevastel spetsialistidel, oleksid olemas võimalikult kaasaegsed oskused. Koolitusgrupi tausta (senised teadmised ja kogemused) välja selgitamise abil tehti õppekavadesse jooksvalt täiendusi ja parandusi. Näiteks kui selgus, et grupil on baasteadmised juba olemas (grupis on sotsiaaltööga tegelenud või tegevad inimesed), siis muudeti koostöös lektoritega teema rõhuasetust.

Iseseisev töö on praktiline ja lähtub õppija vajadustest

Ühes asutuses tõstis komisjon tugiisiku õppekavas tunnustust väärivana esile hästi läbi mõeldud õppijakeskset praktilist lähenemist iseseisva töö sooritamiseks. Koolitusel osaleja pidi näiteks jälgima isiklikku eelarvet, seda analüüsima ja järeldusi kirjalikult esitama, ning oma tööks vajaliku andmebaasi koostama.

Peamised kitsaskohad ja üldised tähelepanekud

Praktilised koolitused ja praktikutest koolitajad

Kõikide hinnatud asutuste puhul saab esile tõsta tugevaid koolitajaid – tegemist on hinnatud praktikutega, kel on pikaajaline töö- ja õpetamiskogemus vastaval erialal (nt hooldustöötaja, tegevusjuhendaja, tugiisik). Koolitajad tegelevad pideva erialase enesetäiendamisega. Laiemalt saab välja tuua, et sotsiaaltöö ja nõustamise valdkonna koolitused on selgelt väga praktilise suunitlusega – pea kõikide õppekavade oluline osa oli praktika, mis toimus vastavalt erialale mõnes lasteaias, haiglas või hooldekodus. Praktikakoha leidmisega aitavad tihti just koolitajad, kes ise mõnes haiglas või hooldekodus töötavad. Lisaks on koolitajad (ja seeläbi praktikabaasid) väga huvitatud tublide õppijate tööle palkamisest peale koolituse läbimist. See tõsiasi näitab, et sotsiaaltöö ja nõustamise valdkonna koolituste läbinud on tööturul vajatud spetsialistid, mistõttu on valdkonna õppekavade kvaliteedi hindamine ka edaspidi väga oluline.

Jätkuva koroonaoelukorra tingimustes muutub aga järjest olulisemaks, et koolitusasutused, kes pakuvad koolitusi, kuhu kuulub ka kohustuslik praktika, mõtleksid läbi, kuidas toimub riigis kehtivate piirangute ajal praktiline õpe. Selline informatsioon tuleks näiteks asutuse veebilehele kirja panna, et õppija saaks langetada läbimõeldud otsuse.

Praktilistele oskustele suunatud õppekavade koostamine on väljakutse

Sotsiaaltöö ja nõustamise valdkonna õppekavades osutus üheks läbivaks probleemiks õpiväljundite sõnastamine. Õpiväljundid kirjeldasid tihti pigem teoreetilisi teadmisi ja hoiakuid, mida kursusel osaleja omandab, ent praktiliste oskuste omandamisele õppekava õpiväljundid ei keskendunud (nt „omab ülevaadet infoallikatest“ vs. „kasutab infoallikad oma töös“, „teab lapse hooldamise toetava kasvukeskkonna tagamise põhimõtteid“ vs. „aitab tagada toetava kasvukeskkonna“). Samasuguse tendentsi saab välja tuua ka õppekavade teemade osas: hindamiskomisjonile torkasid silma väga teoreetilised ja suuremahulised moodulid (nt kutse-eetika või -ajalugu), ent praktilised, abivajajate toetamisega seotud teemad jäid sageli tagaplaanile. See tähendab, et ühelt poolt võivad asutustel puududa vajalikud oskused ja teadmised praktiliste oskuste omandamist toetavate õppekavade koostamiseks, teisalt võib õppekava olla paljudele formaalne dokument, mitte abivahend, mis oleks kvaliteetse koolituse läbiviimise aluseks. Komisjon on oma soovitude ja ettepanekutega suunanud asutusi lähtuma õppekavadest kui praktilistest, õppijate vajadustele vastavatest programmidest, ent selle küsimusega tuleb kindlasti laiemalt edasi tegeleda (näiteks koolitusi pakkudes vms).

Kutsestandarditel põhinevaid õppekavasid hinnates leidis komisjon, et sageli on nende õppekavade õpiväljundid kopeeritud üks-ühele standardi kohustuslike kompetentside tegevusnäitajatest. See tekitab olukorra, kus õppekavas on palju detailseid õpiväljundeid. Seetõttu võib õppijale olla väljundite hoomamine mõnevõrra keeruline, sest mõne mooduli all on kirjeldatud rohkem kui kümmet eri õpiväljundit. Komisjon on asutustele soovitanud õpiväljundeid näiteks grupeerida, sarnaseid koondada jms, et neid õppijatele arusaadavamaks

teha. Ka eelpool toodu viitab sellele, et õpiväljundite teema valmistab koolitusasutustele raskusi – selle asemel, et väljundid läbi mõelda ja kompaktselt sõnastada, minnakse tihti kutsestandardist kopeerimise teed.

Õigusaktidega reguleeritud koolitused

Vahest kõige suuremaid raskusi põhjustab koolitusasutustele valdkonna reguleeritus – pea iga õppekava lähtub kas sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) nõuetest (nt tugiisiku õppekava) ja/või kutsestandarditest (nt hooldustöötaja õppekava), või sotsiaalkaitseministri määrustest (nt tegevusjuhendaja õppekava). Paraku on endiselt palju asutusi, mille õppekavad ei ole õigusaktidega kooskõlas. Hindamiskomisjoni kuulunud eksperdid on ühel meelel – valdkonna eeskirjad on olulised, sest nad aitavad tagada sihtrühma (lapsed, eakad, erivajadusega inimesed) heaolu ja turvalisuse. Seega ei oleks võimalik lahendus mitte valdkonna väiksem reguleeritus, vaid koolitusasutuste toetamine reguleeritud teemadega seotud õppekavade koostamiseks ja vastavate õigusaktide parem kommunikeerimine koolituste pakkujatele jt spetsialistidele.

TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTE KOKKUVÕTTED 2020

ARVUTIOSKUSED

HINDAMISTULEMUSED:
ARVUTIOSKUSED

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

ETTEVÕTLUS JA ISIKUARENG

HINDAMISTULEMUSED:
ETTEVÕTLUS JA
ISIKUARENG

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

JUUKSURITÖÖ JA ILUTEENINDUS

HINDAMISTULEMUSED:
JUUKSURITÖÖ JA
ILUTEENINDUS

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

MEHAANIKA JA METALLITÖÖ

HINDAMISTULEMUSED:
MEHAANIKA JA
METALLITÖÖ

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

SOTSIAALTÖÖ JA NOUSTAMINE

HINDAMISTULEMUSED:
SOTSIAALTÖÖ JA
NOUSTAMINE

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

TURUNDUS JA REKLAAM

HINDAMISTULEMUSED:
TURUNDUS JA
REKLAAM

KOKKUVÕTE TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
ÕPPE KVALITEEDI HINDAMISTEST 2020

TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE KVALITEEDI HINDAMINE 2020: TULEMUSED JA ÕPPETUNNID

TÄIENDUSKOOLITUSASUTUSTE
KVALITEEDI HINDAMINE 2020:
TULEMUSED JA ÕPPETUNNID

